

поєднані екскурси в його повоєнне дитинство, своєрідність долі, розкриття його безмежно люблячої душі, яка боліла за все і за всіх. В оповіданні, наприклад, гостро вражає сцена, як Ст. Тельнюк, будучи тяжкохворим, переймається бідю зовсім йому незнайомих людей (зустріч у лікарні випадкова), проявляє турботу, намагається чимось допомогти, близько бере до душі, від чого сам потерпає. У цьому епізоді автор підносить митця до найвищих його людських якостей.

Вдало написано також оповідання «Цвіт папороті» про Лесю Українку. Це, по суті, оповідання-казка. Фантазія автора. Як відомо, до написання «Лісової пісні» геніальна поетеса, можна сказати, готувалася все своє життя. Образи народних оповідок, казок, легенд заповнили її духовний світ ще з дитинства. «А то ще я здавна ту мавку «в умі держала», ще аж із того часу, як ти в Жабориці мені щось про мавок розказувала...», — писала в листі Леся Українка матері. А також надзвичайне враження на малу Лесю справили відвідини дядька Лева в с. Скулині, де вона ночувала в урочищі, блукала в лісі та біля озера. Беручи, безумовно, до уваги саме цей епізод з її реального життя, Солонко художньо домислює картину, де авторка «Лісової пісні», змучена хворобою і творчими роздумами над твором, шукаючи отого втаємниченого, незбагненого в собі і в природі, перевтілюється (чи засинає?) і прямує за образом — підхоплюється вночі і йде до лісу, щоб зірвати цвіт папороті. Саме там вона і зустрічається з мавкою та іншими фантастичними істотами. Психологічно такий авторський підхід вмотивується, допомагає глибше розкрити внутрішній світ поетеси, її творчі потенції, адже основною рисою сюжету «Лісової пісні» Лесі Українки, найвидатнішої драми, є поєднання казкового і реального світу.

До недоліків я б відніс занадто великі, а часом і невмотивовані відступи у творі з розповіддю про проміжних персонажів, за якими головний герой губиться, а то й зникає. Зокрема, це відчутно у повісті М. Рильського «Не забудьте полити квіти», оповіданні «Покараний собою» та інших. У багатьох творах можна натрапити на газетні штампи, деякі факти і явища подаються з погляду епохи розвинутого соціалізму, що сьогодні, після широкого висвітлення «темних плям» і переосмислення суспільством того заідеологізованого проміжку часу, звучать надто банально. Багато патетики, красивостей, мовних неточностей, перекручень та інших огріхів. І все ж те не затьмарює цілісності і вагомості творів. Отож, перефразовуючи автора, я хочу сказати — не забудьте почитати цікаву книгу.

Михась ТКАЧ.

МАЙБУТНЄ ВИРОСТАЄ З МИНУЛОГО

Сумське видавництво «Козацький вал» порадувало читачів уже не однією цікавою, змістовною книгою. Безумовно, до них належить і ось ця, яка щойно вийшла, «Бунтар із Павлівки» Григорія Хвостенка.

У чому ж цінність пропонованого видання? Думаю, що маємо якраз той випадок, коли відповідь варто шукати, насамперед, в особистості автора. Григорій Хвостенко добре відомий читацькій публіці як журналіст, літератор, краєзнавець, має широке коло творчих зацікавлень. Вірші, оповідання, літературознавчі та краєзнавчі статті друкував у республіканських газетах і журналах, колективних збірниках.

Його розвідка про Дмитра Хілкова, князя, уродженця села Павлівки Білопільського району, який збунтувався супроти царського режиму, річ захоплююча й пізнавальна. Автор не обмежується лише життєписом «бунтівного князя», він наводить цікаві подробиці з історії — від Київської Русі до початку нашого віку, — які тісно переплітаються з

Павлівками, із самим Д. Хілковим. Цінним, зокрема, є розділ про перебування в Сумах письменника В. Короленка, в якому автор вводить в літературознавчий науковий обіг раніше невідомі подробиці, сторінки про події на Сумщині в 1905—1907 роках, малознані факти з історії Сумського слобідського козацького полку тощо.

Цілком поділяю думку автора передмови до розвідки завідуючого кафедрою Сумського педінституту Івана Мозгового, що ця книга є не лише науковим, а й літературним фактом. І не лише тому, що тут наведено маловідомі сторінки літературної діяльності Д. Хілкова, І. Буніна, В. Короленка, говориться про зв'язки Л. Толстого з нашим краєм. Окремі сторінки книги (наприклад, приборкання властями павлівських «мазепинців», сцени біля сумської тюрми тощо) виписані на високому художньому рівні, причому вони не контрастують із сусідніми — написаними стилем суто науковим. Автор зумів добитися вдалого поєднання художнього й наукового мовних струменів, що, як правило, дається не легко.

Ще одна цінна риса книги — її сміливість. Мабуть, не всі науковці погодяться з висновками дослідника, які стосуються, окремих проблем нашого минулого. Воно й зрозуміло: новому важко пробиватися крізь старе, особливо ж коли це стосується наукових догм. Але, скажу, сперечатися з автором буде важко: його позиція чітка, підкріплена достовірними фактами. Автор добре усвідомлює фразу: майбутнє виростає з минулого, намагається дотриматися істини, в кон'юктурі його не запідриш.

Будемо сподіватися, що за першою книгою Г. Хвостенка з'являться й інші, і він ще підніме не одну цікаву сторінку з минулого нашого краю. І що наступні книги будуть виконані на такому ж науковому і художньому рівні.

Олексій СТОЛБІН.

З НЕТРІВ - ДО СВІТЛА

З обкладинки, перш за все, впадає в очі портрет задумливої людини, зодягненої в модний фрак. Це — поет, архітектор, культурно-мистецький діяч і меценат Олександр Олександрович Паліцин. А нижче — репродукція малюнка його чималого одноповерхового будинку, оповитого з одного боку садом, з іншого — пралісом. На цьому тлі — гротескно чітка назва книжки «З нетрів — до світла», а трохи вище — імена авторів: Михайла Теслі та Івана Тарасенка. Перший із них — колишній директор школи в Залізнику Сумського району, невтомний пошуковець-історик, другий — добре знаний в області ветеран-журналіст, автор і упорядник багатьох краєзнавчих книжок.

Оскільки це видання не таке вже й велике, прочитав його одним подихом. Але якими хвилюючими й незабутніми виявилися ті кілька годин! Бо кожен абзац у всій ширині й глибині відкривав маловідомі чи й взагалі незнані епізоди про заснування і діяльність «Попівської академії».

1766 року ад'ютант генерал-фельдмаршала П. Рум'янцева-Задунайського майор О. Паліцин подав у відставку і, придбавши в охтирського обозного Сергія Савінова хутірець Попівку, що біля Залізняка нині Сумського району, поселився тут і став організатором першого на Україні літературно-мистецького гуртка, який згодом дістав назву «Попівська академія».

Незважаючи на те, що містилася вона в глухомані, слава про неї поширилася настільки швидко, що незабаром про незвичайну академію